

richting door Calvijn aan de Kerken der 16e eeuwse reformatie gegeven, wat de leer betreft geheel, wat de inrichting betreft ten deele gevolgd. Ten deele, wij de Christelijke Gereformeerde Kerk zich onder den drang der tijdsomstandigheden, tot een Genootschap met plaatselijke afdelingen, instee van een uit plaatselijke kerken opkomend kerkverband had ingericht. Dit aanvankelijk kerkherstel zou eerst in 1892 tot een volkomen herstel worden.

Maar hierna overschreed ik reeds de tijdgrens, waarbinnen het ontstaan van de Ethische richting valt.

De Ethische richting, aan wier ontstaan, naast dien van Daniël Chantepie de la Saussaye, de naam van Johannes Hermanus Gunning is verbonden.

Over hen een volgend maal.

W. G.

„De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen, de naam des Heeren zij geloofd“.

En hij zeide: Naakt ben ik uit mijner moeders buik gekomen, en naakt zal ik daarheen wederkeren. De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen; de naam des Heeren zij geloofd.

Job 1: 21.

In de historie van het Oude Testament is Job de groote lijder geweest, want op hem is de Satan losgelaten met al zijn kracht. Job is neergeworpen geweest in de diepe diepte van het menscheijk lijden. Maar in dat alles bleef hij trouw aan zijn God en schitterde heerlijk zijn geloof.

Van zijn lippen hebben we beluisterd het woord, dat in dagen van groote beproeving, van bitter lijden, van zwaren rouw ons altoos zoo bemoedigend toesprekt en de ziele opheft uit de diepte van ellende tot de hoogte van Gods nabijheid en vertroosting.

Hij sprak het uit: „De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen; de naam des Heeren zij geloofd“, en dat majestueuse woord heeft alle eeuwen door weeklaak gevonden in het hart van Gods kinderen, en zij hebben het Job nagezegd in dagen van aangrijpend geburen als de ziele in hen overstijpt was.

Het komt er voor ons over in de allererste plaats op aan, te verstaan: *de Heere heeft gegeven*. Wat kan de mensch op aarde ooit hebben of bezitten, dat hij niet van God heeft ontvangen. Zonder God heeft hij niets, en kan hij niets hebben. Dat is de diepe betekenis van het woord dat vlak voorafgaat: naakt ben ik uit mijner moeders buik gekomen, en naakt zal ik daarheen wederkeren. Een kind komt ter wereld en heeft niets, het moet alles ontvangen, zijn kleed en voedsel, zijn verzorging en opvoeding. En zoo ontvangt het nietige menscheijk het leven en den adem, en al wat hij in deze wereld bezit, van God en van God alleen.

Daarom zegt de Apostel: „wie onderscheidt u, en wat hebt gij dat gij niet hebt ontvangen. En zoo zij het hebt ontvangen, wat roemt ge alsof gij het niet ontvangen hadt!“ Dit nu geldt niet alleen voor het stoffelijk goed, maar ook voor alle geestelijk goed. De gaven en krachten der ziel zijn van den Heere ontvangen. Daar is een gave van wijsheid en kennis, een gave van liefde en trouw, een gave van talent en genie. Maar het is alles een gave van Hem die de Vader der geesten is. Hij is de Bron van alle goed, de Fontein van alle heil, de Vader der lichten, van Wien alle goede gade is afdalende.

De Christen weet nog iets anders. „Ja, God geeft alle dingen aan de kinderen der menschen, maar de Heere, Jehovah, de God des Verbonds, geeft in zeer bijzondere zin gaven aan Zijn volk op aarde, aan Zijn kinderen hier beneden. Elke genade in de ziel is een gave van den Vader die in de hemelen is. Wij worden zalig door het geloof, maar dat is niet uit ons, het is Gods gave. Het is al uit Hem gevonden.“

En die trouwe Bonds-Genod, de Heere, geeft aan Zijn volk altoos wat het noodig heeft op bepaalde tijden en in bijzondere omstandigheden. Hij geeft een Mozes om Israël uit te leiden uit het diensthuis van Egypte, een Samuel om het te richten met beleid, een David om het te regeren in gerechtigheid. Hij schenkt een Paulus om het Evangelie in de groote heidenwereld uit te dragen. Hij beschikt een Augustinus om de waarheid Gods in menscheijke taal te bejelden, een Calvijn om een diep vervallen Kerk tot reformatie te brengen. En ook in onze dagen heeft God de Heere ons geschenken krachtdig gegeven, die het licht des Woords klaar hebben doen schijnen over elk terrein des levens.

Maar wij roemen nooit in den mensch. Alleen in den Heere. De Heere heeft gegeven.

Als wat de Heere u schouk, u ontnomen wordt, dan wordt het u *door den Heere ontnomen*. Dit te verstaan en te gelooven, maakt stille in dagen van droefheid en rouw. God de Heere die u alles geeft, is toch vrij het ook weer van u weg te nemen. Hij mag zeggen, en Hij zegt het ook: ben ik niet vrij met het Mijne te doen wat Ik wil.

Het geldt voor ieder menscheijk, dat er geen noodlot of toeval is, dat er Een is die regeert naar Zijn eeuwig Raad en naar Zijn vrijmachtig welbehagen. Neen, geen macht buiten God doet ons meer of minder zijn, God alleen is Rechter die het beslist. Al wat ooit aan een mensch geschenken wordt, wordt door God geschenken, en al wat een mensch ontnomen wordt, wordt hem door God ontnomen.

Dat geldt ook voor het sterven, en daarin is geen onderscheid tusschen het sterven van een kind der wereld en een kind van God. Voor ieder die uit een vrouw geboren is, is waar wat we in het boek van Job lezen: dewijl zijn dagen bestemd zijn, het getal zijner maanden bij U is, en Gij zijn bepalingen gemaakt hebt, die hij niet overtreden zal.

Maar een Christen weet en gevoelt nog iets anders. De Heere heeft genomen. Hij, die de God Israels is, de God des Verbonds, die trouw houdt en eeuwig leeft, Jehovah, die barmhartig en genadig is, lankmoedig en groot van goedertierenheid. De Vader in de hemelen, die om Zijn lieven Zoon, Jezus Christus wil, al het kwaad dat Hij in dit jammerdal ons toeschikt, ten onzen beste keert en tot onze zaligheid doet gedijen.

Als we bij een sterfbed staan of bij een graf vertoeven, en dan mogen zeggen: „de Heere heeft genomen“, dan is er rijkte u zalige ver-

troosting. Want wij weten, dat wij allen eens moeten sterven en van deze aarde scheiden. Wie leeft er die den slaap des doods niet eens zal slapen, wie redt zijn ziel van het graf? Maar als Jehovah, de Heere, wegneemt uit het land der levenden, dan is het een afsterven van de zonde, een ingaan in het eeuwige leven, een binnenkomen in het Vaderhuis daarboven, en naderen tot den Troon van het Lam, om eeuwig te juichen met al de verlossenen en gezaligden.

De Heere geeft genade in dit leven, als Hij leidt naar Zijn Raad, maar als de Heere wegneemt, dan is dat wegnemen een opnemen in de heerlijkheid. Na den dood is het leven, het eeuwige, zalige leven voor al Gods kinderen bereid.

De Heere neemt weg het aardse leven. De aardse tabernakel wordt afgebroken. Maar weet ge wat nooit

dit openlijk een legende onjuist is en overledene, s, wie weet, leven lang orie en dit n heeft, bewijst.

ping.
ons, of het spreken van ar het geldt ng van een ? Hij vraagt het kerkelijk llen zijn. heid van de an de syno- rk ga. Onze synoniemen, eft door het uanceering liefheeft, zal men daarop kantoor een vereeniging men bij den den *Ab actis*, ike vergade- n houden en

en drit woor- on aan een post, aangewezen; wordt aan- Het woord ikt voor een mand wordt pichter over en onder- dt door een toe bevoegd- dt benoemd professor enz. is bepaald ik eigen; de *berooft* een gen, dat de burgemeester et woord be- of meer een t, dat er een rondslag ligt, komen juist, de aanwijzing et meest juist spreken. Een aangeleide, roepen. De erin, dat ons nd beroeping *des Woords* en *diakenen*, dinken, wan- tot ouderling egt; iemand *of bemidd.* ggen, dat er is tusschen bevestigings- de ouderlin- predikanten gevoelen wet- mitsdien van ik hun roe- en heilige elijke spraak- eenmaal ge- m alleen te n, maar niet nien, zoo het a af te wijken. m het woord praakegebruik epen te ver- l in het oog m principieel tusschen de dragers wat reft.

over het klein Rijkuniversi- liet inschrij- de opmerkinge mede Synode ges der Vrije diakanten der houden, heeft gelokt. *ische Courant* ars, door ons waren. We voor de Theo- n 13 studen- telijkheid wa-

redelijk, aan n verwijt van skellen van hare erve wil t is toch niet et, gelijk Dr. en daarom is omen te be- n wil de op- waarheid, tot s Mr. Mackay

de Hervormde zezorger voor hik zal wezen, uxillo. Boven-

den is het argument ook niet geheel juist. Men zou met evenwel recht kunnen zeggen, dat het onredelijk is aan de Roomsche Kerk te verwijten, dat zij tot onfeilbaarverklaring van den Paus overging, omdat deze onfeilbaarverklaring de consequentie is van het Roomsche systeem. Zulk een verwijt kan juist dienen om het anti-gereformeerde karakter van zulk een Synode in het licht te stellen.

Maar Prof. Fabius gaat nog verder en verklaart te hopen, dat de Haagsche Synode bij dit besluit zal blijven volhar- den, omdat hij, wanneer de Synode anders besluit, hierin niet anders zou kunnen zien dan een *list des Boozers*.

Een list, die dan daarin zou bestaan, dat men dan dit genootschap der Hervormde Kerk minder ongunstig zou gaan beoor- deelen.

Waarom hij ter illustratie nog dit toe- voegde:
De hoogerleeren (der Vrije Universiteit) blijven menschen. Zou het ondenkbaar zijn, dat die hoogerleeren het heilig toornen tegen het Hervormde Kerkgenootschap eniger- mate inbonden, als zij vreesden, daarmede de kans te verspelen op vele toehoorders, die straks predikant in het Hervormde Kerk- genootschap wenschten te worden?

Ook dit argument schijnt ons ietwat zonderling in den mond van Prof. Fabius, die op meer dan een jaarvergadering van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs er op aandrong, dat elke beperkende bepaling voor de toelating van studenten aan de Vrije Universiteit zou wegvallen, opdat ieder, die aan deze Universiteit studeeren wilde, van wat richting hij ook was, daar zijn studien zou kunnen voltooien, omdat zoo eerst onze Hoogeschool tot een zegen voor allen zou kunnen worden.

Immers men zou ook hier kunnen vragen, of de Hoogerleeren dan geen menschen blijven en of het dan ondenkbaar zou wezen, dat deze Hoogerleeren het heilig toornen tegen het liberalisme, socialisme enz. eenigermate zouden gaan inbinden, als zij vreesden daarmede de kans te verspelen op vele toehoorders, die libera- le of socialistische sympathieën hadden.

De *Herant* vreest dit gevaar niet. Ze heeft te goed vertrouwen in de Hoogerleeren der Vrije Universiteit. En ze meent, dat juist, wanneer de poort onzer Hoogeschool zou worden ontsloten voor studenten van de Hervormde Kerk, dit niet weinig er toe zou bedragen, om het Gereformeerd element in de Hervormde Kerk te versterken, ook in den strijd, die door deze Gereformeerde broeders tegen de hiërarchische Synodale macht wordt gevoerd.

Vandaar dat de *Herant* niet eerst nu, maar steeds de poging der broeders om van de Hervormde Synode gedaan te krijgen, dat zij de leerlingen der Vrije Universiteit in de Hervormde Kerk zou toelaten, met warmte gesteund heeft.

Lust en Ijver.
Dr. W. Geesink heeft de toespraak, waarmede hij als pro-rector de lessen aan de Vrije Universiteit opende, 22 Septem- ber, onder bovenstaanden titel in 't licht gegeven. En wie thans rustig deze toespraak, nu in druk, overleest, zal hem dank- baar wezen, dat hij dit goede woord ook voor breder kring beschikbaar stelde.

Eigenlijk is de titel van deze toespraak minder juist. Waar het Dr. Geesink toch in hoofdzaak om te doen was, was om de *Gereformeerde mentaliteit*, die voor de studie aan de Gereformeerde hoogeschool noodig is, bij de studenten te versterken. Hij zag de gevaren, die deze gereformeerde mentaliteit, vooral in onze dagen, bedreigden, en wilde daartegen waarschuwen. Hij deed dat, gelijk onze lezers dit van hem gewoon zijn, in keurig artistiek klee; met de bezonnenheid, die aan den filosofisch geschoolden geest eigen is, en met warme liefde voor ons beginsel.

Ook de uitvoerige kritiek op de rede, door Prof. Visser te Utrecht gehouden over den eeuwiggen vrede tusschen Wetenschap en Religie, is een model van urbane en zakelijke polemiek. En ze gaf aan Dr. Geesink tegelijk de gelegenheid om nog eens het standpunt dat onze Hoogeschool inneemt, op treffende wijze uiteen te zetten. We zijn dan ook zeer benieuwd, wat Prof. Visser hierop antwoorden zal.

Gesneden brood voor de eenvoudigen is dit boekje natuurlijk niet. Wie voor een Akademisch gehoor spreekt, heeft daarmede rekening te houden. Maar voor allen, die de studie liefhebben, zal deze toespraak een kostbare gave zijn. Ze zal de liefde en den ijver voor onze Gereformeerde weten- schap aanwakken. Vooral onze jongeren, wekken we op, om van deze toespraak kennis te nemen.

Dr. H. H. K.

Kootwijken Scholen

In hartelijken dank ontvangen van den heer D. J. W. Rutgers, Averbres. Van den heer J. B. A. Bakker f1; Postwiel R. V. post- stampel f12.50.

Dringend verzoeken wij aan Kootwijken vele behoeften te willen gedek